

Finansdepartementet
Skattlovavdelingen
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

1. april 2014

Høring – Taushetsplikt for opplysninger i aksjonærregisteret

Vi viser til Finansdepartementets brev av 3. februar 2014 med vedlagte høringsnotat av samme dato med forslag om taushetsplikt for opplysninger i aksjonærregisteret.

Departementet foreslår at alle opplysninger i Skatteetatens aksjonærregister blir omfattet av taushetsplikt ved en endring i ligningsloven § 5-7 ny nr. 5. Begrunnelsen for forslaget er å sikre tilliten mellom Skatteetaten og skattyterne ved å begrense spredningen av opplysninger skattemyndighetene har registrert for ligningsformål, og for å motvirke uforholdsmessig ressursbruk i Skattedirektoratet.

Norsk Øko-Forum (NØF) kan ikke støtte forslaget fra departementet. NØF har som formål og oppgave å bekjempe og motvirke økonomisk kriminalitet. Økonomisk kriminalitet er samfunnsundergravende virksomhet og utgjør en trussel mot grunnleggende verdier i samfunnet. Den økonomiske kriminaliteten baseres ofte på skjult eierskap. Åpenhet, gjennomsiktighet (transparens) er en forutsetning for unngå at transaksjoner kan finne sted i det skjulte og uten innsyn. Når vi vet at skjult eierskap er et alvorlig samfunnsproblem globalt, og hvor ikke minst Norge og de andre nordiske landene i de siste årene har gått foran og vist stort engasjement og innsats for at skatteparadisene skal åpne seg og gi innsyn i hvem som eier selskapene der, er det paradoksalt at norske myndigheter nå foreslår å lukke for offentlig innsyn det eneste sentrale aksjonærregisteret vi har i landet. Det er tvert om et større behov for åpenhet om eierskap til selskaper, og i lys av dette gir forslaget fra departementet et helt feil signal.

Vi kan ikke helt forstå at utlevering av opplysninger fra aksjonærregisteret vil kunne ha konsekvenser for tilliten mellom skattyterne og skatteetaten og kan ikke helt se at dette argumentet treffer her. Bestemmelsen i ligningsloven § 5-7 gjelder opplysninger som skal gis ukrevet fra tredjepart, her fra aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper om forhold som har betydning for skatleggingen av aksjonærene. At det å gi aksjonær opplysninger fra selskapene om sine aksjonærer skulle kunne svekke tilliten til eller påvirke riktigheten av opplysninger som gis til skatteetaten, finner vi i denne sammenheng noe søkt. Som departementet selv påpeker i forslaget er disse opplysningene i stor grad offentlig tilgjengelig i aksjeeierboken og i aksjeeierregisteret gjennom reglene i aksjeloven og allmennaksjeloven.

Vi kan forstå at hensynet til Skatteetatens ressursbruk kan tilsi at det ikke gis innsyn i opplysningene i aksjonærregisteret, men i avveiningen av hensynet til transparens og å skjule eierskap til selskaper kan det ikke legges avgjørende vekt på dette. Offentlighet koster noe, men det er en liten kostnad mot hva man oppnår med åpenheten. For at det ikke skal få konsekvenser for skatteetatens andre og viktige arbeidsoppgaver, bør Skatteetaten heller tilføres noen midler for å dekke den merbelastning som måtte komme. Vi tror for vår del ikke at antall henvendelser fra bl.a. pressen vil bli av et slikt omfang at dette vil være noen stor belastning.

Økt åpenhet og innsynsbegrensninger pga regler om taushetsplikt bør ses i lys av de siste dagers oppmerksomhet i media, særlig i Aftenposten, om useriøse og kriminelle aktører i byggebransjen. Her er det særlig fremhevet at offentlige etater har benyttet useriøse og til dels også kriminelle underleverandører og at dette har vært mulig bl.a. fordi skattemyndighetene har taushetsplikt overfor entreprenører og byggherrer. Større åpenhet om eierskap til selskaper kan gjøre det lettere for offentlige og andre oppdragsgivere og hovedentreprenører å luke ut useriøse aktører. Skattemyndighetenes taushetsplikt vanskeliggjør dette. Et leserinnlegg i Aftenpostens debattsider i dag belyser denne problemstillingen på en god måte.

Vi i NØF er urolige når vi ser forslaget om taushetsplikt for opplysninger i aksjonærregisteret i sammenheng med forslaget om innstramming i reglene om offentlige skattelister som nylig var til høring. Med henvisning til personvernet til den enkelte skattyter foreslo departementet bl.a. at opplysninger om hvem som har søkt i skattelisten blir gjort tilgjengelig for skattyteren elektronisk på skatteetaten.no. Offentlige skattelister har lange tradisjoner i Norge (i hvert fall siden 1863) og argumentene for dette har vært at åpenhet rundt skattelistede virker forebyggende på svart arbeid, skatteunndragelser, korrupsjon og økonomisk kriminalitet. Innsyn i skattelistede fra både pressen og andre gir ofte nyttige tips til skattemyndighetene, og det er mange eksempler på at slike tips har ført til avdekking av store saker med skatteunndragelser og annen økonomisk kriminalitet. Vi er helt overbevist om at slike tips nå i stor grad ikke vil komme til skattemyndighetene eller til andre tilsynsmyndigheter når den aktuelle skattyteren som det er søkt på i skattelistede får vite hvem det gjelder, bl.a. vil dette være vanskelig for tidligere ektefeller og samboere i saker om underholdsbidrag. Det er mange eksempler på at bidragpliktig har jobbet svart og skjult inntekten for både skattemyndigheter, trygdemyndigheter og for sin tidligere ektefelle/samboer.

At departementet i løpet av kort tid har fremmet to forslag om innstramming i regler som medfører mindre åpenhet og innsyn for offentligheten, gir etter vår oppfatning stor grunn til bekymring. Økonomisk kriminalitet bekjempes og motvirkes ved offentlighet og åpenhet. Vi henstiller derfor til departementet om ikke å fremme de to nevnte forslagene om hhv. taushetsplikt for opplysninger i aksjonærregisteret og innstrammingene i reglene om offentlige skattelister.

Med hilsen
for Norsk Øko-Forum

Jan-Egil Kristiansen
leder faglig utvalg